

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.541>

JEL classification: O15, J24, O33

UDC: 331.1

Володимир САРИЧЕВ

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економіки та економічної безпеки,
Університет митної справи та фінансів, Україна
E-mail: vsarychev.dnu@gmail.com
ORCID iD: 0000-0002-8544-9901
ResearcherID: U-7596-2017

Дар'я ПЛАВКОВА

аспірантка кафедри економіки та економічної безпеки,
Університет митної справи та фінансів, Україна
E-mail: daryavoronova234@gmail.com
ORCID iD: 0000-0003-0443-9507
ResearcherID: LOR-6168-2024

РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ У СПРИЯННІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

АНОТАЦІЯ

Вступ. У сучасному світі, який характеризується швидкими змінами в технологічному середовищі, роль людського потенціалу стає ключовою для забезпечення економічного розвитку та прогресу в наукових дослідженнях. Економіка знань, заснована на інноваціях, освіта та наукові досягнення, вимагає не лише матеріальних ресурсів, але й висококваліфікованих кадрів, здатних адаптуватися до нових викликів та пропонувати.

Людський капітал оцінюється основним чинником, що сприяє розвитку науково-технічного прогресу, в Україні існує проблема, яка обмежує ряд ефективного використання цього потенціалу. По-перше, існує недостатня інтеграція між науковими установами, закладами освіти та промисловості, що ускладнює передачу знань та технологій. По-друге, проблеми недостатнього фінансування наукових досліджень і відтоку кадрів з країни впливають на зниження якості підготовки спеціалістів. По-третє, яскраво виражена державна стратегія розвитку людського потенціалу потенціал до розпорошення ресурсів і недостатньої підтримки інновацій

У цьому контексті виникає потреба в системному аналізі взаємозв'язку між людським потенціалом і науково-технічним прогресом, а також визначені ефективні механізми формування економіки знань.

Мета. Основна мета статті – дослідження та обґрунтування ключової ролі людського потенціалу в розвитку науково-технічного прогресу, а також аналіз ефективних механізмів його формування та використання для сприяння розвитку економіки знань на національному рівні. Стаття також спрямована на визначення основних факторів, що впливають на інтеграцію людського капіталу в інноваційні процеси, та надання рекомендацій щодо покращення стратегії розвитку людського потенціалу в Україні.

Метод (методологія). У статті використано системний підхід для комплексного дослідження ролі людського потенціалу у сприянні науково-технічному прогресу, а також методи аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення для вивчення взаємозв'язків між рівнем розвитку людського капіталу,

© Володимир Саричев, Дар'я Плавкова, 2024

Отримано: 14.08.2024 р.

Рекомендовано до друку: 12.09.2024 р.

Опубліковано: 30.09.2024 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Саричев В., Плавкова Д. Роль людського потенціалу у сприянні науково-технічного прогресу. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 3. С. 541-548. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.541>

інноваційною активністю та економікою знань; застосовано емпіричні методи для оцінки впливу якісних характеристик людського потенціалу на науково-технічні показники та перспективи їхнього покращення в Україні.

Результати. Результати дослідження полягають у тому, що людський потенціал відіграє вирішальну роль у сприянні науково-технічному прогресу та розвитку економіки знань, оскільки інтеграція високого рівня освіти, інноваційних навичок, доброго здоров'я та суспільних цінностей сприяє зростанню продуктивності наукової діяльності та успішному впровадженню технологічних рішень. Встановлено, що для прискорення науково-технічного прогресу необхідний комплексний підхід, який передбачає інвестиції не лише в освіту, а й у створення умов для фізичного та культурного розвитку, популяризацію здорового способу життя та мотивацію до активної участі в інноваційних процесах.

Ключові слова: людський потенціал; інвестиції в розвиток; економіка знань; освіта; інвестиції в освіту; науково-технічний прогрес; інноваційна діяльність.

Вступ

У сучасних умовах науково-технічний прогрес є визначальним чинником економічного зростання та суспільного розвитку. Проте його успішне досягнення значною мірою залежить від рівня розвитку людського потенціалу, який включає не лише професійні знання та навички, а й фізичне здоров'я, моральні цінності та інноваційну активність. Формування економіки знань вимагає інтеграції освітніх, соціальних і культурних складових, що створює умови для продуктивної наукової діяльності та ефективного впровадження технологій. Враховуючи це, дослідження ролі людського потенціалу у прискоренні науково-технічного розвитку є особливо актуальним для України, яка прагне посилити свою позицію в глобальній інноваційній економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо ролі людського потенціалу у сприянні науково-технічному прогресу демонструє значний науковий інтерес до цієї теми. Багато авторів підкреслюють, що в умовах економіки знань саме людський капітал стає основним рушієм інноваційних процесів. Дослідження Лупашко В. показує, що інвестиції у висококваліфікованих фахівців і розвиток навичок, орієнтованих на інновації, стимулюють науково-технічний прогрес, що в свою чергу впливає на конкурентоспроможність економіки на глобальному рівні [5]. Також дослідженням цієї теми займалися такі вчені як Близнюк В., який вказує на важливість інтеграції освіти, науки та виробництва для забезпечення сталого розвитку національної економіки [3], та Мельник О., який наголошує на необхідності

формування сприятливого інноваційного середовища, яке б стимулювало творчість і дослідницьку діяльність серед молоді. В роботах Костенко В. розглядається вплив державної політики на розвиток людського потенціалу та створення умов для підтримки наукових досліджень, що є критично важливим для адаптації до швидко змінюваних технологій [4].

Мета та завдання статті

Метою статті є дослідження ролі людського потенціалу як ключового чинника сприяння науково-технічному прогресу та формування економіки знань, а також обґрунтування необхідності комплексних інвестицій у розвиток освіти, здоров'я, інноваційних компетенцій та культурних цінностей для забезпечення стійкого наукового й технологічного розвитку на національному рівні.

Завданнями статті є:

1. Розкрити сутність людського потенціалу як чинника науково-технічного прогресу та його складові.
2. Дослідити взаємозв'язок між розвитком людського потенціалу та формуванням економіки знань.
3. Визначити основні перешкоди та можливості для розвитку людського потенціалу в Україні.

Виклад основного матеріалу

У сучасному глобалізованому світі науково-технічний прогрес стає основою економічного зростання та суспільного добробуту. Однак, технологічні досягнення та наукові відкриття залежать від здатності людства створювати, адаптувати та впроваджувати інновації. У

цьому контексті людський потенціал, який включає знання, вміння, навички та креативність людей, стає вирішальним фактором розвитку національної економіки та глобальних процесів інновацій. Людський потенціал створює підґрунтя для впровадження інноваційних рішень та технологій, які не можуть лише підвищити конкурентоспроможність країни, а й сприяють економічному розвитку та підвищенню якості життя людини.

Теоретичні розробки економістів М. Хака та А. Сена лягли в основу концепції людського розвитку ПРООН і звели воєдино поняття «людина» та її «потенціал». Розвиток людського потенціалу розглядається як процес розширення можливостей людини, проживання довгого і здорового життя з доступом до необхідних ресурсів для підтримання гідного його рівня, набуття і оновлення знань [2].

Інноваційний розвиток економіки передбачає цілу низку процесів, кінцевою метою яких є структурні зміни, що можливі за рахунок упровадження нових ідей, знань, технологій, раціонального використання інноваційного потенціалу для цілеспрямованого збільшення обсягів матеріального виробництва, покращення якості створеної продукції та наданих послуг; прискорення темпів соціального прогресу, зміцнення конкурентоздатності на міжнародній арені тощо. Зрозуміло, що одним із важливих факторів, без якого уявити зазначені структурні зміни неможливо, є людський капітал [1, с. 88].

Науково-технічний прогрес залишається залежним від рівня розвитку людського потенціалу, який включає освіту, професійні навички, інноваційне мислення та творчий підхід до вирішення проблеми. Люди, як головні учасники цих процесів, є джерелом знань та ідей, які стають основою для створення нових технологій і наукових відкриттів. Інноваційна діяльність, дослідження та розвиток технологій неможливі без висококваліфікованих спеціалістів, здатних генерувати нові ідеї та працювати над ними.

За визначенням В. Близняк, людський потенціал – це сукупність інтелектуальних, соціальних, професійних, культурних і

моральних характеристик особистості, яка починає її здатність активно залучатися до процесу виробничої та інноваційної діяльності. Він включає рівень освіти, професійні навички, наукові знання, креативність та здатність до адаптації в умовах змін, а також потенціал, характеризує сферу можливостей, цілком або частково може бути реалізованим, перетворюючись на людський капітал [3, с. 32].

Освіта є одним із джерел інструментів формування людського потенціалу для науково-технічного прогресу. Якісна система освіти забезпечує молодих спеціалістів знаннями, навичками та критичним мисленням, необхідними для розвитку інновацій та впровадження нових технологій. Університети, науково-дослідні інститути та інші навчальні заклади стають осередками інтелектуального розвитку та генерації нових ідей [7, с. 25].

В умовах сучасних викликів, зокрема економічних та соціальних, освіта складу людського потенціалу в Україні набуває особливого значення. Освіта не лише формує знання та навички, необхідні для успішної професійної діяльності, але й сприяє розвитку інноваційного мислення та креативності, що є основними умовами для забезпечення науково-технічного прогресу (табл. 1).

Упродовж 2018-2023 років в Україні були виявлені значні зусилля щодо реформування освітньої системи, впровадження нових стандартів навчання та модернізації навчальних закладів. З метою оцінки ефективності цих змін, у таблиці представлені основні показники розвитку освітнього складового людського потенціалу України. Вона охоплює дані про фінансування освіти, рівень залучення учнів та студентів до навчання, якість освітніх програм та інші важливі аспекти, які відображають тенденції та результати реформ у сфері освіти. Ці показники дозволяють оцінити прогрес України у розвитку людського капіталу та його вплив на економічний і соціальний.

Міжнародний досвід впровадження програми підтримки освітньої та наукової діяльності демонструє зацікавленість інвестицій у розвиток людського потенціалу, що є ключовим фактором науково-технічного прогресу.

Таблиця 1. Основні показники розвитку освітньої складової людського потенціалу України у 2018-2023 рр.

Показники	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Кількість закладів вищої освіти	652	619	515	386	347
Кількість здобувачів вищої освіти, тис. осіб	1522	1399	1142	1047	1054
Загальні витрати на освіту, % ВВП	4,34	4,41	4,33	5,55	4,71

Джерело: складено автором на основі [9, с. 14].

Урядові ініціативи та фінансування досліджень та інновацій змінюють вирішальну роль у зміцненні наукових установ, розвитку технологічних кластерів і стимулюванні творчих рішень. Країни, що активно підтримують науку та освіту, мають значні переваги в економічному зростанні та інноваціях. Нижче наведена таблиця, яка ілюструє приклади програм підтримки освітньої та наукової діяльності в різних країнах, їх основні цілі, бюджетні показники та досягнуті результати, які підкреслюють ефективність цих ініціатив у створенні конкурентоспроможного наукового середовища.

Державна політика боротьби вирішує роль у розвитку людського потенціалу. Інвестиції в систему освіти, науки та дослідження є основою для формування високоякісного людського капіталу. Держави, які активно підтримують свої наукові установи, дослідницькі програми та освітні заклади, створюють умови для активного технологічного розвитку. Досвід зарубіжних країн у сфері інвестування професійної підготовки працівників наведено у таблиці 2.

Інвестиції в освіту дозволяють створювати кадри з високим рівнем компетентності та креативністю. Сучасне інноваційне середовище вимагає від фахівців глибокого розуміння сучасних технологій та здатності до постійного самовдосконалення. Інвестування в освіту дозволяє створити такий потенціал серед фахівців.

Досвід зарубіжних країн у сфері інвестування в людський потенціал надає цінні уроки для України, яка прагне підвищити ефективність свого розвитку через активні інвестиції в освіту, науку та інновації. У багатьох розвинених країнах акцент на людський капітал став основою їхнього економічного успіху, що демонструє тісний зв'язок між інвестиціями в людський потенціал і зростанням

продуктивності. В Україні, в контексті сучасних тенденцій, необхідно аналізувати наявний міжнародний досвід, адаптувати його до національних реалій і визначити пріоритети для розвитку людського капіталу.

Сучасні тенденції розвитку людського потенціалу в Україні свідчать про необхідність трансформації підходів до інвестування в освіту, здоров'я та професійний розвиток. В умовах швидкого технологічного прогресу та глобалізації, країна стикається з новими викликами, такими як потреба в висококваліфікованих кадрах, здатних адаптуватися до змін у ринку праці та впроваджувати інновації.

Аналізуючи досвід зарубіжних країн, можна виділити кілька ключових аспектів, які можуть стати основою для успішної політики розвитку людського потенціалу в Україні:

1. Інвестиції в освіту: Багато країн акцентують увагу на постійній освіті, що дозволяє населенню адаптуватися до нових технологій. В Україні необхідно реформувати систему освіти, впроваджуючи програми безперервного навчання та підвищення кваліфікації.

2. Підтримка наукових досліджень: Країни з розвиненою економікою активно інвестують у наукові дослідження, що сприяє створенню інноваційних технологій і продуктів. Україні варто запровадити механізми підтримки наукових стартапів та дослідницьких ініціатив.

3. Здоров'я та добробут населення: Інвестування в систему охорони здоров'я забезпечує не лише фізичне благополуччя, а й продуктивність праці. Україні слід зосередитися на модернізації медичної інфраструктури та покращенні доступу до медичних послуг.

Соціальна відповідальність бізнесу: У багатьох країнах бізнес активно залучається до розвитку людського потенціалу через програми соціальної відповідальності. Україні

варто заохочувати компанії інвестувати в навчання своїх працівників і створювати умови для професійного розвитку. Таким чином, Україні потрібно впроваджувати інтеграційний підхід до розвитку людського

потенціалу, що враховуватиме як національні, так і міжнародні практики. Сучасні тенденції вимагають гнучкості, інноваційності та стратегічного мислення для досягнення сталого розвитку людського капіталу в країні.

Таблиця 2. Міжнародні програми підтримки наукової діяльності

Країна	Програма	Основні цілі	Бюджет програми (млрд дол)	Результати/Досягнення
Європейський Союз	Horizon 2020 (тепер Horizon Europe)	Академічна мобільність, співпраця між університетами, розвиток освітніх та наукових програм	26,2	Мільйони студентів і викладачів використовувалися програмою підвищення якості освіти в університетах ЄС
США	Erasmus+	Фінансування наукових досліджень і розробок, підтримка інновацій, науково-дослідні гранти для університетів	95	Підтримка тисяч дослідницьких проектів, розвиток інноваційних стартапів
Китай	Китай 2030	Фінансування наукових досліджень, розвиток інновацій, стратегія з перетворення Китаю на науково-технічного лідера	60	Швидке зростання числа патентів, збільшення інноваційних розробок у галузях ШІ, біотехнологій та ІТ
Велика Британія	Велика Британія	Підтримка досліджень та інновацій в галузі науки та бізнесу	8 (на рік)	Створення понад 2000 інноваційних стартапів у 2022 році
Японія	Програма досліджень і розробок Moonshot	Інвестиції у проривні дослідження та технології	9 (2020–2030)	Фінансування досліджень у сфері штучного інтелекту, квантових технологій та зелених інновацій
Ізраїль	Управління інновацій Ізраїлю	Підтримка стартапів та досліджень у технологічній галузі	0,55 (на рік)	Ізраїль — один із лідерів у світі за кілька стартапів на душу населення
Канада	Канадська програма наукових кафедр	Підтримка викладачів та дослідників в університетах	0,26 (на рік)	Створення понад 2000 дослідницьких позицій для викладачів університетів

Джерело: складено автором на основі [6, с. 48].

Таблиця 3. Досвід зарубіжних країн у сфері інвестування в людський потенціал

Країна	Державна підтримка інвестування у професійний розвиток	Податкова та фінансова політика у сфері професійного розвитку	Розмір внесків на формування фондів професійного навчання
Велика Британія	Уряд фінансує програми, спрямовані на присвоєння професійної кваліфікації	Підприємства перераховують кошти у фонди професійного навчання	Не менше 1% фонду оплати праці
Данія	Державні гарантії на професійне навчання	Навчання здійснюється організацією національного ринку праці, а фінансування надається державою	Підприємства та працівники сплачують 8% валового фонду оплати праці
Нідерланди	Фінансування початкової професійної освіти за рахунок державних коштів	Податкові пільги для підприємств, що здійснюють профпідготовку	Розмір внеску визначений у колективному договорі
США	Субсидювання кожного штату для забезпечення профпідготовки незайнятого населення	Підприємства, що інвестують кошти на професійний розвиток молоді, повністю звільняються від податку	Визначається щорічно у процесі укладання договору
Японія	Бюджетні субсидії підприємствам, які здійснюють профнавчання персоналу	Фонд страхування зайнятості має спеціальний рахунок, кошти якого спрямовані на розвиток працівників	Обов'язковий внесок до фонду – 0,1% фонду оплати праці
Швеція	Держава відшкодовує 80% витрат підприємства на профнавчання	Фінансування фондів сприяння зайнятості за рахунок підприємств	Визначається щорічно у процесі уклад

Джерело: складено авторами на основі [8, с. 70].

Висновки та перспективи подальших досліджень

Розвиток людського потенціалу є фундаментальним фактором сприяння науково-технічному прогресу та формування економіки знань. Високий рівень освіти, інноваційні компетенції, фізичне здоров'я та морально-культурні цінності створюють передумови для підвищення продуктивності наукової діяльності, активізації інноваційних процесів і швидкої адаптації до технологічних змін. Дослідження підтвердило, що для ефективного науково-технічного розвитку необхідний комплексний підхід, який передбачає не лише інвестування в освіту, але й у соціальні умови для всебічного розвитку

особистості, популяризацію здорового способу життя та розвиток ціннісних орієнтацій.

Також виявлено, що серед ключових викликів в Україні залишаються недостатній рівень фінансування інноваційних проектів, нерівний доступ до якісної освіти та проблеми збереження людського капіталу через трудову міграцію. Водночас країна має значний потенціал для розвитку, який полягає у підвищенні якості освіти, модернізації наукової інфраструктури, підтримці стартапів та залученні молоді до інноваційної діяльності. Особливо важливо створити мотиваційні програми для науковців, інженерів та підприємців, які сприятимуть їхній активній участі в інноваційних процесах.

Виявлено, що для забезпечення стійкого науково-технічного розвитку необхідна інтеграція державних, освітніх та бізнес-інституцій у формуванні політики підтримки людського потенціалу. Успіх інноваційної економіки в Україні залежить від того,

наскільки ефективно будуть поєднані інвестиції в освіту, здоров'я, наукову діяльність та культурний розвиток, що створить умови для переходу до економіки знань і підвищення конкурентоспроможності країни на глобальному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Точиліна Ю. Ю. Роль людського капіталу в інноваційному розвитку національної економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 26, частина 2. 2019. С. 88-91.
2. Звіт з людського розвитку в Україні за 2008 р. Людський розвиток і європейський вибір України. Київ: ПРООН, 2008. 122 с.
3. Близнюк В. Оцінка людського потенціалу економічного зростання України: теорія та практика. *Україна: аспекти праці*. 2006. № 5. С. 30–34.
4. Костенко, В. Людський капітал: значення та особливості розвитку в Україні. *Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. 1. С. 58-63.
5. Лупашко, В. Інноваційний розвиток людського потенціалу: теорія і практика. *Інноваційна економіка*. 2018. № 3(36). С. 78-83.
6. Мельник, О. Вплив людського капіталу на інноваційний розвиток: міжнародний досвід та українські реалії. *Вісник НАН України*. 2020. № 1. С. 46-52.
7. Романюк, М. Розвиток людського потенціалу: виклики та можливості для України. *Економіка та держава*. 2017. № 5. С. 23-27.
8. Сорока, О. Людський капітал як основа інноваційного розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 3. С. 68-74.
9. Тарасенко, Н. Роль людського капіталу у формуванні економіки знань. *Економічні науки*. 2021. № 2(55). С. 12-18.
10. Яценко, І. Сучасні тенденції розвитку людського капіталу в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2006. № 1(1). С. 102-108.

REFERENCES

1. Tochilina, Yu. Yu. (2019). The role of human capital in the innovative development of the national economy. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, (26, Part 2), 88–91.
2. UNDP. (2008). *Human Development Report in Ukraine 2008: Human Development and the European Choice of Ukraine*. Kyiv: UNDP.
3. Blyzniuk, V. (2006). Assessment of the human potential of Ukraine's economic growth: Theory and practice. *Ukraine: Aspects of Labour*, (5), 30–34.
4. Kostenko, V. (2016). Human capital: Importance and development features in Ukraine. *Bulletin of Cherkasy University. Series: Economic Sciences*, (1), 58–63.
5. Lupashko, V. (2018). Innovative development of human potential: Theory and practice. *Innovative Economy*, 3(36), 78–83.
6. Melnyk, O. (2020). The impact of human capital on innovative development: International experience and Ukrainian realities. *Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine*, (1), 46–52.
7. Romaniuk, M. (2017). Development of human potential: Challenges and opportunities for Ukraine. *Economy and State*, (5), 23–27.
8. Soroka, O. (2019). Human capital as the foundation of innovative development. *Actual Problems of Economics*, (3), 68–74.

9. Tarasenko, N. (2021). The role of human capital in the formation of a knowledge-based economy. *Economic Sciences*, 2(55), 12–18.

10. Yatsenko, I. (2006). Modern trends in the development of human capital in Ukraine. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 1(1), 102–108.

Volodymyr Sarychev, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Economics and Economic Security, University of Customs and Finance, Ukraine

Darya Plavkova, PhD student, Department of Economics and Economic Security, University of Customs and Finance, Ukraine

The role of human potential in promoting scientific and technical progress

Abstract

Introduction. In today's world, which is characterized by rapid changes in the technological environment, the role of human potential becomes key to ensuring economic development and progress in scientific research. The knowledge economy, based on innovation, education and scientific achievements, requires not only material resources, but also highly qualified personnel capable of adapting to new challenges and offering.

Human capital is considered the main factor contributing to the development of scientific and technical progress, in Ukraine there is a problem that limits the range of effective use of this potential. First, there is insufficient integration between scientific institutions, educational institutions and industry, which makes the transfer of knowledge and technology difficult. Secondly, the problems of insufficient financing of scientific research and the outflow of personnel from the country affect the decrease in the quality of specialist training. Thirdly, the pronounced state strategy for the development of human potential has the potential to disperse resources and insufficient support for innovation.

Aim of the article: The main purpose of the article is research and substantiation of the key role of human potential in the development of scientific and technological progress, as well as an analysis of effective mechanisms of its formation and use to promote the development of the knowledge economy at the national level. The article is also aimed at determining the main factors affecting the integration of human capital into innovation processes, and providing recommendations for improving the strategy of human potential development in Ukraine.

Method (methodology). The article uses a systematic approach for a comprehensive study of the role of human potential in promoting scientific and technical progress, as well as methods of analysis, synthesis, comparison and generalization to study the relationships between the level of human capital development, innovative activity and the knowledge economy; Empirical methods were applied to assess the impact of qualitative characteristics of human potential on scientific and technical indicators and prospects for their improvement in Ukraine.

The results. The results of the study are that human potential plays a decisive role in promoting scientific and technological progress and the development of the knowledge economy, since the integration of a high level of education, innovative skills, good health and social values contributes to the growth of the productivity of scientific activity and the successful implementation of technological solutions. It has been established that a comprehensive approach is needed to accelerate scientific and technological progress, which involves investing not only in education, but also in creating conditions for physical and cultural development, popularizing a healthy lifestyle, and motivating active participation in innovative processes.

Keywords: human potential; investment in development; knowledge economy; education; investment in education; scientific and technological progress; innovative activity.

Cite as: Sarychev, V., and Plavkova, D. (2024). The role of human potential in promoting scientific and technical progress. *Economic analysis*, 34 (3), 541-548. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.541>